

Press och information

Europeiska unionens domstol
PRESSMEDDELANDE nr 76/22
Luxemburg, den 5 maj 2022

Dom i mål C-83/20
BPC Lux 2 m.fl.

Den portugisiska lagstiftning som ligger till grund för beslutet om resolution av Banco Espírito Santo är förenlig med rätten till egendom

Det förhållandet att Portugal endast delvis har införlivat direktivet om återhämtning och resolution av kreditinstitut före utgången av fristen för att införliva det direktivet innebär inte att Portugal har äventyrat det resultat som föreskrivs i direktivet

Banco Espírito Santo SA (nedan kallat BES) var ett av de största kreditinstituten i det portugisiska banksystemet. Banco de Portugal (Portugals centralbank) beslutade den 3 augusti 2014 om resolution av BES (nedan kallad resolutionsåtgärden). Resolutionsåtgärden vidtogs med anledning av BES finansiella situation och att det fanns en allvarlig risk för att kreditinstitutet inte skulle fullgöra sina skyldigheter. Åtgärden vidtogs med stöd av den nationella lagstiftningen om resolution av kreditinstitut,¹ i dess lydelse enligt ett lagdekret av den 1 augusti 2014,² och innebar att det skapades en brobank, Novo Banco SA, till vilken vissa tillgångar, skulder, poster utanför balansräkningen och av BES förvaltade tillgångar överfördes.

Klagandena i det nationella målet (nedan kallade BPC Lux 2 m.fl.) är innehavare av efterställda obligationer emitterade av BES. Massa Insolvente ägde, direkt och indirekt, aktier i BES. BPC Lux 2 m.fl. och Massa Insolvente väckte talan mot resolutionsåtgärden vid nationella domstolar och gjorde i det sammanhanget bland annat gällande att åtgärden vidtagits i strid med unionsrätten.

Högsta förvaltningsdomstolen i Portugal, till vilken BPC Lux 2 m.fl. respektive Massa Insolvente överklagade, var osäker på huruvida den nationella lagstiftning som legat till grund för resolutionen av BES var förenlig med unionsrätten, i synnerhet direktiv 2014/59³ och artikel 17 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan),⁴ på grund av att en lång rad bestämmelser det direktivet inte hade införlivats.

Nämnda domstol frågade sig dessutom huruvida den portugisiska lagstiftaren kunde anses allvarligt ha äventyrat det resultat som föreskrivs i direktiv 2014/59⁵ genom antagandet av lagdekret av den 1 augusti 2014, genom vilket direktivet endast delvis införlivades, före utgången av den frist för att införliva direktivet som fastställts till den 31 december 2014.

EU-domstolen slår i sin dom fast att den nationella lagstiftning som låg till grund för resolutionen av BES är förenlig med artikel 17.1 i stadgan. Den slår vidare fast att det förhållandet att en medlemsstat endast delvis har införlivat vissa bestämmelser i ett direktiv före utgången av fristen för att införliva direktivet i princip inte kan anses allvarligt äventyra det i direktivet föreskrivna resultatet.

¹ Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (allmänna bestämmelser för kreditinstitut och finansföretag), i dess lydelse enligt lagdekret nr 31-A/2012 av den 10 februari 2012.

² Lagdekret nr 114-A/2014 av den 1 augusti 2014.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59/EU av den 15 maj 2014 om inrättande av en ram för återhämtning och resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 82/891/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EU, 2012/30/EU och 2013/36/EU samt Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 648/2012 (EUT L 173, 2014, s. 190).

⁴ I artikel 17 i stadgan regleras egendomsskyddet.

⁵ Enligt den princip som slogs fast i domen av den 18 december 1997, Inter-Environnement Wallonie, [C-129/96](#) (se [pressmeddelande nr 80/97](#)), om medlemsstaternas skyldigheter under ett direktivs införlivandefrist.

EU-domstolens bedömning

EU-domstolen prövar inledningsvis huruvida de åberopade bestämmelserna i direktiv 2014/59⁶ är tillämpliga i det nationella målet. Den konstaterar i det avseendet att fristen för att införliva detta direktiv löpte ut den 31 december 2014. Av detta följer att fristen för införlivande av direktiv 2014/59 inte hade löpt ut när resolutionsåtgärden vidtogs, det vill säga den 3 augusti 2014. EU-domstolen anför med hänvisning till sin fasta rättspraxis på området⁷ att klagandena i det nationella målet inte kan anses ha rätt att vid den hänskjutande domstolen åberopa de aktuella bestämmelserna i direktiv 2014/59, eftersom dessa inte är tillämpliga i nämnda mål.

Vad beträffar frågan huruvida artikel 17 i stadgan är tillämplig, erinrar EU-domstolen om att det i artikel 51.1 i stadgan anges att dess bestämmelser riktar sig till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten. EU-domstolen konstaterar här för det första att lagdekretet av den 10 februari 2012 syftade till att genomföra ett av de åtaganden som Republiken Portugal gjort inom ramen för ett samförståndsavtal som ingåtts med Europeiska kommissionens, Internationella valutafondens (IMF) och Europeiska centralbankens (ECB) gemensamma uppdrag om villkoren för den ekonomiska politiken och för det andra att lagdekretet av den 1 augusti 2014 utgör en åtgärd för att delvis införliva direktiv 2014/59. Mot bakgrund av detta finner EU-domstolen att det i det avseendet är fråga om tillämpning av unionsrätten, i den mening som avses i artikel 51.1 i stadgan och att stadgans bestämmelser därmed är tillämpliga i det nationella målet.

EU-domstolen anför i det avseendet att artikel 17.1 i stadgan innehåller tre olika regler. Den första regeln, som kommer till uttryck i första meningen i artikel 17.1, är av allmän natur och slår fast principen om respekt för äganderätten. Den andra regeln finns i andra meningen och avser egendomsberövande och ställer upp vissa villkor för detta. Den tredje regeln finns i tredje meningen och fastslår att stater bland annat har rätt att reglera nyttjandet av egendom om det är nödvändigt för allmänna samhällsintressen. EU-domstolen påpekar vidare att det likväl inte är fråga om regler utan inbördes samband. Den andra och den tredje regeln rör specifika exempel på intrång i rätten till egendom, och ska tolkas mot bakgrund av den princip som fastslås i den första regeln.

I detta sammanhang prövar EU-domstolen för det första frågan huruvida artikel 17.1 i stadgan⁸ är tillämplig på sådana inskränkningar i äganderätten till överlåtbara aktier eller obligationer som de som är aktuella i det nationella målet. Den påpekar därvid att det skydd som följer av denna bestämmelse avser rättigheter som kan räknas som förmögenhetsvärden, eftersom de enligt den berörda rättsordningen ger en etablerad rättslig ställning på ett sådant sätt att rättighetsinnehavaren självständigt kan utöva dessa rättigheter för egen vinning. EU-domstolen finner att så är fallet med överlåtbara aktier eller obligationer. Den konstaterar vidare att de överlåtbara aktier eller obligationer som är aktuella i det nationella målet har förvärvats lagligen. Härav följer att de omfattas av tillämpningsområdet för artikel 17.1 i stadgan.

EU-domstolen finner för det andra att en resolutionsåtgärd som vidtagits med stöd av en nationell lagstiftning som den nu aktuella inte utgör ett egendomsberövande, i den mening som avses i artikel 17.1 andra meningen i stadgan. Domstolen konstaterar nämligen att denna resolutionsåtgärd inte innebar ett formellt tvångsavhändande av de berörda aktierna eller obligationerna. I synnerhet innebar åtgärden inte att innehavarna av aktierna eller obligationerna genom tvång fullständigt och slutgiltigt berövades de rättigheter som följer av dem.

Domstolen konstaterar dock för det tredje att det i den lagstiftning som ligger till grund för den nu aktuella resolutionsåtgärden bland annat föreskrivs att tillgångar i ett kreditinstitut ska

⁶ Det vill säga artiklarna 36, 73 och 74 i direktiv 2014/59.

⁷ Den ovannämnda domen Inter-Environnement Wallonie, dom av den 17 januari 2008, Velasco Navarro, [C-246/06](#), och dom av den 27 oktober 2016, Milev, [C-439/16 PPU](#).

⁸ Enligt artikel 17.1 i stadgan har var och en rätt att besitta lagligen förvärvad egendom, att nyttja den, att förfoga över den och att testamentera bort den. Ingen får berövas sin egendom utom då samhällsnyttan kräver det, i de fall och under de förutsättningar som föreskrivs i lag och mot rättmätig ersättning för sin förlust i rätt tid. Nyttjandet av egendomen får regleras i lag om det är nödvändigt för allmänna samhällsintressen.

överförs till en brobank **och att vidtagandet av en sådan resolutionsåtgärd således utgör reglering av nyttjandet av egendom**, i den mening som avses i artikel 17.1 tredje meningen i stadgan. **En sådan reglering kan kränka rätten till egendom för kreditinstitutets aktieägare, vars ekonomiska ställning påverkas, och för borgenärer, till exempel innehavare av obligationer, vilkas fordringar inte har överförts till broinstitutet.**

Såsom framgår av lydelsen i artikel 17.1 tredje meningen i stadgan får nyttjandet av egendom regleras i lag om det är nödvändigt för allmänna samhällsintressen. EU-domstolen prövar i tur och ordning de villkor som anges i den bestämmelsen och slår därefter fast, **med beaktande av det utrymme för skönsmåsig bedömning som medlemsstaterna har när de fattar beslut i ekonomiska frågor, att den inte utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den som är aktuell i det nationella målet, vilken inte innehåller någon uttrycklig bestämmelse som säkerställer att aktieägarna inte drabbas av större förluster än vad som skulle varit fallet om kreditinstitutet hade likviderats vid den tidpunkt då resolutionsåtgärden vidtogs (principen om "no creditor worse off").**

Till sist prövar EU-domstolen för det fjärde frågan huruvida det förhållandet att en medlemsstat delvis har införlivat – i en nationell lagstiftning om resolution av kreditinstitut – vissa bestämmelser i direktiv 2014/59 före utgången av fristen för att införliva direktivet kan anses innebära en risk för att det i direktivet föreskrivna resultatet allvarligt äventyras, i den mening som avses i domen Inter-Environnement Wallonie.

I det avseendet konstaterar domstolen att fristen för att införliva direktiv 2014/59 löpte ut den 31 december 2014 och att Republiken Portugal därmed inte kan klandras för att inte ha vidtagit åtgärder för att genomföra detta direktiv i sin rättsordning vid tidpunkten för vidtagandet av resolutionsåtgärden, det vill säga den 3 augusti 2014. Dock gäller att **under ett direktivs införlivandefrist ska de medlemsstater som direktivet riktar sig till avhålla sig från att vidta åtgärder som är ägnade att allvarligt äventyra det resultat som föreskrivs i direktivet.** Denna form av underlåtenhetsplikt, som gäller för alla nationella myndigheter, ska förstås på så sätt att den avser vidtagande av alla slags åtgärder, både allmänna och särskilda, som kan ha en sådan negativ verkan. Vidare gäller att medlemsstaternas domstolar, från och med det datum då ett direktiv träder i kraft, så långt det är möjligt ska avhålla sig från att tolka den nationella rätten på ett sätt som skulle riskera att allvarligt äventyra – efter utgången av införlivandefristen för direktivet – förverkligandet av det mål som eftersträvas med direktivet.

I det avseendet erinrar EU-domstolen om att det visserligen är den nationella domstolen som ska bedöma huruvida de nationella bestämmelser vars lagenlighet ifrågasätts allvarligt kan äventyra det resultat som föreskrivs i ett direktiv, varvid en sådan prövning måste göras på grundval av en helhetsbedömning, med beaktande av all politik som förts och alla åtgärder som vidtagits i den berörda staten. **EU-domstolen är emellertid behörig att uttala sig om frågan huruvida det förhållandet att en medlemsstat delvis har införlivat vissa bestämmelser i ett direktiv före utgången av fristen för att införliva direktivet i princip kan anses allvarligt äventyra förverkligandet av det resultat som föreskrivs i direktivet.**

I det avseendet påpekar domstolen inledningsvis att det följer av rättspraxis att medlemsstaterna har rätt att anta provisoriska bestämmelser eller att genomföra ett direktiv i etapper. I sådana fall äventyras inte nödvändigtvis det i direktivet föreskrivna resultatet av att de nationella övergångsbestämmelserna strider mot direktivet eller att vissa bestämmelser i direktivet inte har införlivats. I ett sådant fall anser EU-domstolen nämligen att ett sådant resultat fortfarande skulle kunna uppnås genom ett slutgiltigt och fullständigt införlivande av nämnda direktiv inom den föreskrivna fristen.

Vidare gäller att den underlåtenhetsplikt som EU-domstolen har hänvisat till, bland annat i punkt 45 i domen Inter-Environnement Wallonie, ska förstås på så sätt att den avser vidtagande av alla slags åtgärder, både allmänna och särskilda, som allvarligt kan äventyra det resultat som föreskrivs i det aktuella direktivet. **I fall där en medlemsstat har vidtagit en åtgärd i syfte att införliva, om än endast delvis, ett EU-direktiv, och införlivandet är korrekt, kan vidtagandet av en sådan partiell införlivandeåtgärd dock inte anses kunna ha en sådan negativ verkan,**

eftersom denna åtgärd med nödvändighet innebär en tillnärmning mellan den nationella lagstiftningen och det direktiv som införlivas genom denna lagstiftning och därmed bidrar till att uppnå målen med direktivet.

PÅPEKAND: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127